

Det sure nedfalls virkning på den menneskelige organisme

Taler
Berit Ås

Dato
9 januar 1974

Sted
Stortinget

Omstendigheter

Interp. Fra repr. Stordrange om kontakt med luftforurens. lands regj. og intern. institusj. for å redusere eller stanse giftig nedfall.

- 1 Det er meget tilfredsstillende å høre at kompetente forskningsorganer her tar opp undersøkelser om effekten av det sure nedfall på fisk, skog og vekster, og det er nettopp det de foregående talere fra denne stol har uttalt sin bekymring for. Det er til og med blitt nevnt blåveis, og det er blitt nevnt småvilt. Den
- 5 eneste som i grunnen mangler i denne økologiske kjede, er mennesket.

- Jeg vil få lov å reflektere litt over dette. Forurenset luft blir - uansett om den stammer fra industri, fra eksos eller fra sigarettøykning - mer og mer diskuteres som årsaken til det økende antall kroniske luftveissykdommer i vår
- 10 industrialiserte del av verden. Om svoveldioksyd vet vi at den angriper slimhinnene, og at høye SO₂-doser kan forårsake døden hvis mennesker allerede har luftveissykdommer.

- Det foregår en slags mannjevning mellom produserer av tobakk og andre
- 15 industrivarer om hva det er som er det mest skadelige for den menneskelige helse. Ved den første verdenskonferansen om røykning og helse i New York for et par år siden berettet Robert Kennedy i sin innledning at den amerikanske Surgeon General hadde vert påtenkt et dobbelt mandat da han i begynnelsen av 1960-årene fikk i oppdrag å undersøke samsvaret mellom luftforurensninger og
 - 20 lungesykdommer. Ikke bare sigarettøyk, men industriforurensningens helseskadelige effekt skulle undersøkes. Kraftig lobbying fra industriens representanter avskar på det tidspunkt en samtidig forskningsinnsats, og røykingen, en atferd som er slik at vi kan pålegge enkeltindividet skyld for sin egen uhelse, ble kraftig prioriteter.

Det er fra forskningen om røykning og helse vi i dag har grunnlag for å tro at det oppstår mye sterkere skadevirkninger på lungevevet hos barn og unge mennesker som begynner å røyke, enn hos dem som tar vanen opp i voksen alder. Men til de kommende generasjoner kan ikke vi si at vi vet noe om industriforurensningens helsemessige effekter på helt små barn og unge individer. Vi er så å si blitt forhindret fra å skaffet oss disse informasjoner på grunn av de kapitalistiske krefters innflytelse i den amerikanske kongress, da de aller første og mest omstendelige undersøkelser ble planlagt. Vi skulle i dag ha hatt slike data for å styrke vår argumentasjon.

Den sure nedbør bringes, så vidt jeg har forstått våre meteorologer først og fremst med de lavtrykk som kommer sørfra over Nordsjøen fra Tyskland og England. Det er ingen tvil om at forurenset luft er, som jeg sa, en industrialismens sykdom, og at effekten på naturen, mennesker og dyr er skadelig. Det er foruroligende å vite at SO₂-innholdet i luften i Oslo ved disse anledninger har vist seg å være meget høyt. Spørsmålet er imidlertid også hvilket økonomisk krefter og hvilken samfunnssystemer som ligger best til rette til forhandlinger når nå de skandinaviske land på linje med Finland forsetter å forsøke å komme til avtaler med bl.a. de land som er nevnt i interpellasjonen. Samfunnsstyringen ligger etter min mening best til rette for å mestre dette problem der det ikke er kapitalistisk behov for profitt som setter stengsler og utvikler fremgangsmåter for å bagatellisere industriavfallets skadelige virkninger på folks helse. I så måte har jeg vel så store forhåpninger til at avtaler kan oppnås med de sosialistiske land som med de land vi forhandler med i den kapitalistiske verden, noe som også det innlegget som refererte til OECDs prognose skulle tyde på.

Vi husker at vi for ikke lenge siden hørte i argumentasjonene for medlemskap i EF om hvor viktig det var å bli medlemmer av denne EF-klubben, fordi vi da kunne være med på å løse de store felles forurensningsproblemer i Europa. Da ble nedfallet fra Ruhr-området ofte trukket inn i bildet til eksemplifisering. Nå ser det imidlertid ut som om vindretningen har skiftet med EF-avstemningen, og at det derfor nå er blitt slik at den sure nedbøren fortrinnsvis kommer fra øst.

La meg gå tilbake til mine første refleksjoner. Det er vesentlig å påvise hvor det sure nedfallet kommer fra, dets karakter, de mekanismer som trer i kraft ved spredningen av det, og hvordan det virker på alle organismer. Men den vesentlige organisme som vi har ansvaret for i dag, er den menneskelig

organisme og den kommende slekt. Det ser derfor ut til at det er nødvendig å fremme et forslag som lyder slik:

70 «Det henstilles til regjeringen å påse at også det sure nedfalls virkning på den menneskelige organisme må inngå i fremtidige forskningsprosjekter.»

Kilde

Stortingsforhandlingene 1973-74, Del C, side 1838-39

URI

75 <https://www.virksommeord.no/tale/det-sure-nedfalls-virkning-pa-den-menneskelige-organisme>

80

85

90

95

100